

A Wosinsky Mór Megyei Múzeum régészeti kutatásai 2022-ben

ÖSSZEÁLLÍTOTTA: K. NÉMETH ANDRÁS

TERVEZETT FELTÁRÁSOK

Madocsa, Felső-Nyilas (KÖH 41982) Á

Madocsa Község Önkormányzata megbízásából augusztus 30–31-én alaprajztisztázó feltárást végeztünk a lelőhelyen fekvő korai Árpád-kori templom területén. Az épület alaprajzának geofizikai felmérését Lóki Róbert 2019-ben elkészítette, innen tudjuk, hogy egy rendkívül kisméretű, 8,7×6,1 méter legnagyobb külső méretű, egyenes szentélyzáródású, enyhén trapéz alakú hajóval rendelkező

1. kép. Madocsa, Felső-Nyilas, a kora Árpád-kori templom feltárási után (Fotó: K. Németh András)

templomról van szó. A feltárás célja annak megállapítása volt, hogy az alaprajz milyen módon és mélységben maradt meg. A templomot három, 180 cm széles kutatóárkokkal tártuk fel. A szántás alatt közvetlenül jelentkeztek a templom löszbabából, kevesebb tört mészkőből sóderos mészhazbarccsal rakott alapfalai. Az alapfalak kelet felé haladva egyre kisebb magasságban maradtak meg, mert a templomnak helyet adó domb ebbe az irányban erősen lekopott. Az északi hajó- és szentélyfal találkozásánál alapozás helyett csak a törmelékkel visszatöltött alapárkot találtuk meg, a szentély keleti falánál pedig már csak egyetlen sor kő maradt az alapozási árok alján, helyenként pedig az alapárok alját is elérte a szántás. Járószintet sehol nem tudtunk megfogni. A templom főbb méretei: teljes külső hossza 878 cm, legnagyobb külső szélessége a hajó keleti falánál 590 cm; teljes belső hossza 707 cm. A hajó külső hossza az északi oldalon 580 cm, a déli oldalon 630 cm, a hajó szélessége a nyugati zárófalnál 570 cm, a hajó keleti falánál 590 cm, tehát a hajó kissé trapéz alakú, ahogy a felmérés is jelezte. A hajó belső hossza északon és délen is 420 cm, szélessége a nyugati zárófal belső oldalán 406 cm, a hajó keleti belső oldalán 420 cm; tehát csaknem négyzet alakú, belmérete kb. 17,5 m². A szentély belső hossza 187 cm (a diadalív külső vonalától), szélessége a vállnál 282 cm, belmérete kb. 5,3 m². Az északi váll külső hossza 75 cm, a déli vállé 83 cm. A falvastagság 75 és 98 cm között váltakozik (1. kép). A templomon belül egy sírt tártuk fel, a falakon kívül pedig további négyet számoztunk be, de nem bontottuk ki őket. A templom körül fekvő faluhelyen korábban gyűjtött leletek, főleg érmék alapján a település a 11–12. században létezett, ennél későbbi érme már csak szórványosan fordul elő. Az épület a kora Árpád-korban, azon belül is feltehetőleg a 11. században épülhetett. Erre utal a faluhely keltezése mellett a templomnak a korban is szokatlannul kis mérete, valamint hajójának csaknem pontosan négyzetes volta. A falu írott források és egy 1792-es kéziratot térkép alapján a középkori Körtvély faluval azonos, amelyet utoljára 1439-ben említene; kérdés, hogy ekkor még lakott volt-e, határát mindenesetre egyben kezelték az újkorig. Munkatárs: Czövek Attila, K. Tóth Gábor régészek, Csiszér Antal régésztechnikus.

K. Németh András

MEGELŐZŐ FELTÁRÁSOK

Dunaszentgyörgy, Döggút (KÖH 48578) B, Ró

A Paks–Kalocsa út beruházáshoz kapcsolódó feltárások utolsó elemeként 2022 szeptemberében a nevezett lelőhelynek az út nyomvonalába eső közel 500 m²-es területén végeztünk ásátást. Ugyan már 2020 novemberében megkutattuk a szomszédos részeket, de a nyomvonalat keresztező gázvezeték egy szélesebb védősávval ekkor értelemeszerűen nem bolygattuk földmunkával. Bár az út kivitelezése azóta igen előrehaladt, a szóban forgó gázvezeték kiváltását csupán 2022. augusztus közepén végezték el, így ezt követően nyílt lehetőség a megelőző feltárás folytatására.

Összesen húsz, markáns foltként jelentkező objektumot bontottunk ki, illetve dokumentáltunk le. A kerámialeletek alapján a késő bronzkorba sorolható egy gödörház, valamint néhány kisebb gödör, amelyek a korábban már feltárt bronzkori telephez tartozhattak. A jelenségek nagyobb része a római korszakot képviselte. Ezek közül is hét darab csontvázas sír volt, amelyek a korábban feltárt birituális késő római temető nyugati szélén kerültek elő. Mivel csupán egy volt rablott, így a datálásukat segítő 4. századi pénzeken túl kiemelendő, hogy összesen három üvegedény (kúp alakú vékony falú pohár) is volt mellékletként két felnőtt és egy kisgyermek korú női sírban. Továbbá több, viszonylag mély tárológödört is kibontottunk ebből a korszakból: összeszűkülő aljú gabonásvermeket és egy méhkas alakút. A 2020 novemberében megfigyelt árokrendszer egyik darabja szintén folytatódott a tárgyalt felszínen is.

Munkatársak: K. Tóth Gábor régész, Ács Vince, Csiszér Antal, Vindus Melinda régésztechnikus.

Czövek Attila

2. kép. Szekszárd, Bogyiszlói út I–II./Szekszárd, Ipari Park IV., a mészbetétes edények népének hamvasztásos sírja az edénymellékletekkel (Fotó: Czövek Attila)

Szekszárd, Bogyiszlói út I–II./Szekszárd Ipari Park IV. (KÖH 71031) B, A

A valamikori ártéri göröndökre települt, ezért nagyon változó intenzitású, de egyben nyilvántartott 30–40 hektár kiterjedésű lelőhelyet 1975–1987 között Rosner Gyula kutatta, amikor is nyolcszáz síros avar temető mellett félig földbe vájt gödörlakások, szemetesgödörök és tizenkét edényégető kemence került napvilágra. Az avar kori objektumok alatt néhány kelta házat is sikerült feltárniuk. A lelőhely nagy részére rátelepülő szekszárdi ipari park bővítése során a 2000-es években több kisebb-nagyobb ásatás, régészeti megfigyelés is folyt az avar kori falu és temető közelében. Czövek Attila vezetésével 2008-ban, 2009-ben, 2011-ben, 2015-ben és 2020-ban közel kétszáz további régészeti korú objektum került feltárássra, amelyek között a korábban megfigyelt korszakok mellett középső bronzkori temetőrészlet, illetve hun kori gödörház is előkerült.

2022-ben a 6008/9 helyrajzi számú telken raktárfejlesztés miatt végeztünk egy 500 m²-es megelőző feltárást a lelőhely középső részén, ahol a Mészbetétes edények népének újabb 8 darab hamvasztásos rítusú, az intenzív mezőgazdasági művelés miatt részben elpusztult temetkezését bontottuk ki, amelyekben a szokásos nagyobb mennyiségű, jellegzetes díszítésű edénymellékletek (csuprok, bögrék, urnák) voltak (2. kép). Ugyanakkor az avar kori telep részeként egy gödörházat és két árokszakaszt is találtunk.

Munkatársak: K. Tóth Gábor régész, Ács Vince, Csiszér Antal, Vindus Melinda régésztechnikus.
Czövek Attila

RÉGÉSZETI MEGFIGYELÉSEK

Felsőnyék, Templomdomb (KÖH 66890) Kö

Február 7–9. között elvégeztem a középkori eredetű r. k. templomtól keletre fekvő gépműhely 22 kV-os leágazás-építésének felügyeletét. Ennek során a templom nyugati részén új villanyoszlopot állították, ahonnan 60 cm széles, 110 cm mély árkot ástak a templom északi oldalán, a lelőhelyet kb. 50 méter hosszan érintve. A valószínűleg a 18. századig használt templom körüli temető nyolc

3. kép. Felsőnyék, Templomdomb, középkori osszárium
(Fotó: K. Németh András)

sírlát bolygatta meg az árokásás. A sírok árokba eső részét feltártuk, mellékletet nem találtunk. A hajó északi oldalának nyugati végével egy vonalban földbe ástott osszáriumot vágott át az árok, amelyet 10–15 cm humusz alatt 3 méter hosszan 75–85 cm mélységig szinte föld nélkül töltöttek ki az embercsonttöredékek (3. kép).

Munkatárs: Czövek Attila, K. Tóth Gábor régészek, Csiszér Antal régésztechnikus, Kocsis Dániel régészhallgató.

K. Németh András

Regöly határa I, Ő, V, B, Ró, Á

A település szennyvízcsatorna-hálózata kiépítésének régészeti felügyeletét végeztem augusztus 26. és december 16. között.

Regöly, Béke u. 4–12. (új lelőhely) Ő: augusztus 26-án és szeptember 2-án a falu belterületének délnyugati részén, a Kapos fölé meredeken emelkedő löszplatón fekvő Béke utca 4. és 12. számú házak bekötésének kidobott földjéből néhány jellegtelen őskori kerámia-töredéket gyűjtöttem, ugyanitt a gerincvezeték építése során lelet vagy jelenség nem került elő.

Regöly, Sánc (KÖH 23420) V, B, Á: november 17-től december 16-ig a regölyi sáncot középen északnyugat–délkeleti irányban kettészelő Széchenyi, majd a folytatásában húzódó Bercsényi utca teljes nyomvonalán, 500 méter hosszan, csaknem folyamatosan igen nagy intenzitással 18, illetve 14 átvágott késő bronzkori, kelta és Árpád-kori telepobjektumot figyeltem meg. Árpád-kori jelenségek (egy kemence hamusgödörrel, egy hamusgödör és egy gödör) csak a Bercsényi utca 11–13. előtt kerültek elő, a bronzkori és kelta jelenségek ellenben a teljes nyomvonalon. A 29 őskori objektum között egy kelta kemence, és 3–5 méteres hosszúságuk alapján 12 veremház is volt, a többi jelenség gödör vagy gödörkomplexum.

Regöly, Szennyvíztelep (új lelőhely) Ő: október 25-én a Kapos déli oldalán, a vasútállomáshoz vezető út mentén, egy lapos dombon fekvő új szennyvíztelep munkagödrének déli és keleti falában több méter hosszú, 150 cm mély, íves aljú beásást figyeltem meg, amelyből egy vastag falú, rosszul kiégetett őskori cserepet gyűjtöttem.

Regöly II. (KÖH 23537) Ő, Ró: Szakály és Regöly között, a Kapossal párhuzamosan húzódó dűlőútban ástott nyomóvezeték nyomvonalán, Regölytől délnyugatra, a Bodzási-patak torkolatától délre húzódó, nyugat–keleti irányú dombvonulat keleti peremén november 17–21. között délen 130 méter hosszan 12 őskori gödröt és egy félig földbe mélyített házat, majd kb. 160 méter kihagyás után a domb északkeleti lábánál 40 méter hosszan egy-egy őskori, római kori, illetve ismeretlen korú gödröt dokumentáltam. Az őskori objektumok egy része Torma Istvánnak a lelőhelyen végzett korábbi terepbejárásai alapján valószínűleg a Baden-kultúrához tartozik.

K. Németh András

Simontornya, Vár (KÖH 23277) Tő

A Vár tér 795. hrsz. (a várral délről szomszédos üres telek) szennyvízvezetékének kiépítése során május 12-én a 90 méter hosszú nyomvonalon egyetlen török kori gödröt dokumentáltam, a Várkert utca 1. számú ház telkének északkeleti részén.

K. Németh András

Szakály határa I.

A település szennyvízcsatorna-hálózata kiépítésének régészeti felügyeletét végeztem augusztus 26. és december 16. között.

Szakály, Bábos (KÖH 23536) I: a falu belterületétől északnyugatra, a Pankai-ér és a Kapos árterébe benyúló felszigetszerű földnyelven a nyomóvezeték ásásával egyetlen, ismeretlen korú (a korábbi terepbejárások alapján valószínűleg mészbetétes, kelta, római kori vagy Árpád-kori) objektumot vágtak át.

Szakály, Széchenyi u. 232. (új lelőhely) I: Szakály belterületének nyugati szélén, a Széchenyi utca 232. számú ház előtt egyetlen, ismeretlen korú csontvázhhoz tartozó, másodlagos helyzetű embercsontokat figyeltem meg.

K. Németh András

Szakály, R. k. templom (KÖH 90011) Kö

Október 26. és november 8. elvégeztem a templomfelújításhoz kapcsolódó földmunkák régészeti felügyeletét. A falak mentén kiásott 60 cm széles és 30 cm mély drénárok, valamint a két hosszanti oldalon kiásott összesen három, illetve a keleti oldalon ástott egy, kb. 2×0,5 méter kiterjedésű, 60 cm mély szivárgó nem érte el a középkori templom körüli temető sírjainak jelentkezési szintjét, ellenben viszonylag sok másodlagos helyzetű, szórvány embercsont került ki belőlük. Az árkokban jól elkülöníthető volt a középkori, gótikus szentély, valamint az újkori hajó alapozásának különbsége a különböző habarcsok és téglák alapján. Érdekesség, hogy a szentély délkeleti támpillérenél az alapfal síkja jelentősen eltér a felmenő falétól, déli irányban „kilóg” alóla.

K. Németh András

Tamási, Miklósvár (KÖH 87615) B

A nagy kiterjedésű, több korszakú Miklósvár nevű lelőhelyen családi ház építésének régészeti szakfelügyeletét végeztem november 21–22-én. A kb. 120 m² nagyságú területen két gödör foltja jelentkezett, az egyikből késő bronzkori bögre töredékét gyűjtöttem.

K. Németh András

Tamási, R. k. templom (KÖH 22998) Kö

November 23. és december 7. között elvégeztem a tamási középkori templom helyén álló barokk plébániatemplom padlócserejének régészeti szakfelügyeletét, amely mindössze 15–20 cm-es mélységben történt. Az 1785-ben lerakott kőlapok alatti fektetőhabarcsból és a közvetlenül alatta elhelyezke-

4. kép. Tamási, R. k. templom, a középkori templom padlórétegei a 18. századi plébánossír falában (Fotó: K. Németh András)

Az északi oldali padok helyén a padlótéglák egy helyen megsüllyedtek, felszedésük után kirajzolódtott egy sír foltja, amely bizonyára Tamási első újkori plébánosának, Győri Mátyásnak a nyughelye, aki 1725-ben, 56 évesen hunyt el, és akit a régi – azaz a mai, 1734-ben építeni kezdett barokk épület helyén állt, 1719-ben emelt, rövid életű, teljes egészében nem szilárd anyagú – templomban temettek el. A sírfolt nyugati felén négy, habarcsba rakott, a sír irányára átlósan elhelyezett újkori padlótéglával egyenlítették ki a sírfolt bemélyülését; a habarcsban talált 1812-es krajcár szerint ez a temetés után kb. egy évszázaddal történhetett. A sír betöltéséből egyebek (15. század érme, két rózsafüzérkereszt, kegyérem) mellett III. Károly (1711–1740) denára került elő. A sír metszetében kb. 20 cm mélyen két, jól elkülönülő, átlagosan 5–6 cm vastag habarcsos padlószint látható, amit a sír ásásakor átvágtak. Ezek bizonyára a középkori templom padlóí (4. kép). Az alsó habarcsréteg alatt 2–3 cm vastag sárga, puha, tiszta homokot fektettek le aljzatként. A felső padlóréteg kelet felé erősen megsüllyedt, a sírfolt keleti végén kb. 30 cm-rel mélyebben van, mint a nyugati oldalon. A felső padlót ezen a részen a süllyedés miatt felül jól elkülönülő, fekete humusszal kevert habarccsal egyenlítették ki. A padlók alatt a kibontott 180 cm-es mélységig, tehát 140–150 cm vastagságban a

dő korábbi, 18. századi habarcsos padló anyagából jelentős mennyiségű újkori rózsafüzérkeresztet és érmét gyűjtöttünk. A 18. századi padlók alatt nagyobb felületen fekete, kemény, humuszos, mész- és téglapöttyös réteg jelentkezett, ami a török kori vagy a 18. század eleji (még nem leburkolt) templom belső szintje lehet; ez kevesebb, de főleg késő középkori leletet (érmék, gyűrű, ruhaveretek) és több szórvány embercsontot tartalmazott.

A kialakított szintet megtisztítva a hajó középvonalában, annak keleti részén, két részletben kb. 3 méter hosszán 90 cm széles középkori téglafal falkoronája került elő, majd kb. 7 méternél két újabb kisebb téglás folt, immár falsík nélkül. A szentélylépcső előtt ásott kb. 30 cm mély árokban a fal legalább két téglasora volt kivehető. Ez a fal azonos lehet a Papp István tamási esperes-plébános (1892–1970) által a hajó tengelyében talált és leírt, általa 18 méter hosszán dokumentált fallal, amit ő a középkori templom déli hajófalával azonosított.

középkori sírok kevés embercsonttal kevert földje látható a metszetben, a sír falában két középkori sírt lehetett elkülöníteni. 180 cm-es mélységben rajzolódott ki a koporsó fedelének fakorhadéka, több koporsószeeggel. Mivel a sír nem régészeti korú és az egyházközség részéről is jelentkezett annak igénye, hogy a sírt ne bolygassuk, a kormányhivatallal való egyeztetés után a sírgödör metsetfalait dokumentáltam és a sírgödört visszatemettem.

K. Németh András

A paksi atomerőmű 5. blokkjának létesítésével kapcsolatos talajvízszintig történő földkitermelési munkák

A Paks II. atomerőmű építéséhez, mint kiemelt nagyberuházáshoz kapcsolódó régészeti feladatellátás jogszabályilag a Magyar Nemzeti Múzeum Nemzeti Régészeti Intézet (illetve jogelődje a Várkapitányság NZrt.) hatáskörébe tartozik, így bár területileg van illetékes múzeum (Paksi Városi Múzeum), de megyei hatókörű feladatellátóként 2019 óta ezen intézmények szervezésében és megbízásából végeztük, végezzük az egyes kivitelezési egységek földmunkálataira a szakhatóság által előírt régészeti megfigyelést. Ennek során irodaházak, betonüzem, acélterméket előállító üzemcsarnok, közműfejlesztés, ártéri erdő tarvágását követő tuskózás, résfalazási tesztelés 0,1–10 hektárnyi területű és változó mélységű talajbolygatásait követtük nap mint nap nyomon.

A szakfelügyelet alatt bebizonyosodott az új atomerőmű tervezését kísérő talajmechanikai vizsgálatok megállapítása, mely szerint Paks I. létesítése idején 35–40 hektárnyi területen 4–8 méteres feltöltéssel 97 mBf magasságig asztal lap simaságú felszín teremtve elfedték az attól északra lévő, eredetileg 89–93 mBf magasságú Duna menti területet.

Néhány adat a szóban forgó földmunka volumenére vonatkozóan. Az 5. blokk területe kb. 17 hektár, ahol 12 hektáron 5 méter mélységig végezték a kitermelést, a többin kb. 0,6–0,8 méter mélységig, mint ahogy a kb. 12 hektárnyi 6. blokk területén is. A két tervezett blokkot körülölelő, közel 2,7 km hosszú és az építéséhez szükséges területtel együtt 20–25 méter széles résfalazási terület esetében 3, illetve 4 méter mélységig történt a talaj eltávolítása. Így összességében csaknem 0,7 millió m³ föld kitermelése folyt az adott időszakban, amihez egy időben nagyszámú, a kivitelező Duna Aszfalt Út-és Mélyépítő Zrt. által jól összehangolt gépi technika mozgott a területen.

A beruházás nemzetbiztonsági „érzékenysége” miatt mind a munkaterületre történő belépés, az ottani munkavégzés, mind a régészeti célú dokumentálás (fotózás) nagyszámú előírással szabályozott, részben korlátozott, így a közbiztonsági engedély, a különféle belépők megszerzése, illetve az egyes projektrészekre vonatkozó munkavédelmi vizsgákat követően először ellenőriztem, valamint szemléltem a Vertikál Nonprofit Zrt. által a munkaterületen végzett talajszondázás 50×50 méteres raszterben kitűzött mintavételi helyeit, az azokból kiemelt és méterenként elkülönített földet. Mivel a korábbi, ugyanezen a területen végzett régészeti megfigyelésekből (pl. Paks II. LOT 4–5 talajszilárdítási és résfalazási tesztterület) tudható volt, hogy az említett vastag modern feltöltés van a blokkok helyén, így a P63-tól a P74-ig számozott, felszíni (1 méter mély) mintavételi helyeket csak felületesen, míg a P01 és P49 közötti, 5 méter mélységű, valamint a P50 és P62 közötti, 4 méter mélységű szondákat alaposabban és tételesen vizsgáltam meg. A cél annak megállapítása volt, hogy mely szondák érik el a valamikori, eredeti humuszfelszín, illetve az altalajt, ahol a korábbi kivitelezési munkák után még van esélye in situ régészeti jelenségeket találni, vagyis ahol szükség lehet a megfigyelésen túl további régészeti feladatellátásra (régészeti feltárássra). Továbbá az is a vizsgálat tárgyát képezte, hogy került-e elő a jelen szondázás során régészeti korú lelet, jelenség. Ez utóbbiakra nem bukkantam, ugyanakkor több olyan szonda is volt, amelynél valószínűsíthető, hogy a valamikori humuszt elérte 4–5 méteres mélységben.

Mindezt követően a megkapott létesítési engedély birtokában 2022. augusztus 26-án kezdődött a nagytömegű földmunka. A kivitelező munkarendje dekádokból állt: 12 nap folyamatos munkavégzés napi 12 órában (6 és 18 óra között), majd 2 nap (minden második hétvége) pihenőnap. A ré-

gészeti megfigyelés is ehhez igazodott, mivel minden nap, amikor földmunkavégzés volt, ellenőriztük azt. Így az adott kivitelezési időszakban három esőnap kivételével, négy hétvégét is érintve, a fenti munkarend szerint folyt a földkitermelés és annak régészeti ellenőrzése is.

A földmunkát három ütemben végezte a nagyszámú géplánc az 5. blokk területén. Az 1. ütem a felső 0,5–0,8 méter eltávolítását jelentette kotrókkal, illetve dózerekkel. Ez a rész inert hulladékkal nagyon szennyezett volt a két blokk teljes területén, de változó mértékben, mivel Paks I. építésénél felvonulási terület volt, később pedig az atomerőmű különféle kiszolgáló épületei létesültek itt. A 2. ütemben további kb. 2 métert termeltek ki kotrókkal, a 3. ütemben pedig a maradék kb. 2 méter kotrókkal történő kiszedése folyt, hogy elérjék a kezdeti felszínhez képest -5 méteres szintet, ami 92 mBf-nek felel meg. A résfal helyén szintén három ütemben történt a földmozgatás azzal a különbséggel, hogy itt a 2. ütemmel -3 méteren tükröt alakítottak ki, ami a résfalazó cég (BAUER Magyarország Speciális Mélyépítő Kft.) munkaterülete lesz, majd a blokkok felőli belső sávban 5 méter szélességben (a résfal tényleges helyén) 3. ütemként további 1 métert szedtek ki. Az 1. ütem régészeti ellenőrzése a fentebb vázolt rétegtani viszonyok miatt csak esetleges volt, a 2. és a 3. ütem folyamatos, ami a kivitelező építésvezetőivel való egyeztetéshez igazodva a 2. ütem által létrehozott teljes felszín és a 3. ütembeli kitermelés teljes metszetének és kialakított felszínének tüzetes átnézését, szakfelügyeletét jelentette.

A régészeti megfigyelés alapján az derült ki, hogy a sokféle fajtájú talajjal (homok, lösz, agyag, humusz, építési törmelék) 4–6 méter vastagságban feltöltött területen helyenként viszonylag magasan, 93 mBf (a kitermelés szempontjából -4 m körül) jelentkezik az eredeti (akár még a feltöltés előtti növényzet gyökérszónáját is tartalmazó) humusz, de az helyenként nagy felületen a jelenleg tükröként kialakításra kerülő szint (-5 m = 92 mBf) alá megy. Továbbá az is egyértelmű lett, hogy Paks I.-hez kapcsolódóan az eredeti humuszt sok helyen megbolygatták, eltávolították az említett vastag feltöltés előtt, mint ahogy az is kiderült a statigrafiai megfigyelések alapján, hogy bizonyos, -5 méternél is mélyebb és nagy felületű beásások már a feltöltés utáni évtizedekben, az erőmű működése alatt történtek.

A nagyfokú bolygatás miatt a fentiekben leírt lehetőségek és körülmények között végzett szisztematikus és rendszeres régészeti megfigyelés ellenére sem került elő in situ régészeti korú lelet, jelenség. Ugyanakkor a feltöltött talajrétegekben, másodlagos helyzetben a területre került kerámialeleteket sikerült gyűjteni. Így a talált késő bronzkori és Árpád-kori edénytöredékek jelzik, hogy Paks I. építésekor ilyen korú lelőhelyeket, valószínűleg telepeket pusztítottak el, bolygattak meg a földmunkákkal.

Czövek Attila